

คำวินิจฉัยของ นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๖-๑๕/๒๕๕๓

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยหารายให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรี
ที่ ๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่ ๑/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้
บังคับแก่คดี ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๐ และใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖

ตามคำร้องทั้งสี่คำร้องปรากฏว่า พนักงานอัยการจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นโจทก์ในคดีอาญาหมายเลข
ดำที่ ๓๗๔๖/๒๕๕๒, ๕๓๖๗/๒๕๕๒, ๓๘๐๘/๒๕๕๒, ๕๔๖๗/๒๕๕๒ และ ๖๕๗๗/๒๕๕๒
ฟ้อง นายดิถก แยมนวม นายบุญเลิศ เลิศศิริ นายมนูญ สุทธิจินดา นายอำเภอไทรบุรี และนายบุญนาค
นบน้อย ตามลำดับ เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดสุพรรณบุรี ขอให้ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด
ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายกรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำ

ผู้ร้องทั้งห้าให้การปฏิเสธสรุปได้ว่า ไม่ได้เลี้ยงกุ้งกุลาดำในระบบความเค็มต่ำ คำสั่งของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๑/๒๕๕๑ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งคำสั่งนายกรัฐมนตรี
ที่ ๒/๒๕๕๑ ก็ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ๑ มาตรา ๕
เพราะการเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบหมุนเวียนระบบปิดความเค็มต่ำไม่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมข้างเคียง
การห้ามเพาะเลี้ยงกุ้งทุกระบบเป็นการกีดกันสิทธิของผู้เลี้ยงกุ้งที่มีการจัดการที่ดี ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อมมีความมุ่งหมายให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อม การใช้กฎหมายดำเนินการกับผู้ที่มีได้ก่ออันตราย
ต่อสิ่งแวดล้อมจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัด
สุพรรณบุรีดังกล่าวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๐ เนื่องจากอ้างอำนาจในการ
ออกคำสั่งไม่ถูกต้อง เพราะกฎหมายเฉพาะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ หมายความว่าถึง กฎหมาย

ที่ออกโดยฝ่ายรัฐสภา มิใช่คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยฝ่ายบริหาร นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฯ เป็นกฎหมายทั่วไปมุ่งส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกชนิด ซึ่งมีได้เจาะจงในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ การออกคำสั่งลิดรอนสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือการประกอบอาชีพของประชาชนชาวไทย จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เป็นอันใช้บังคับมิได้ การออกคำสั่งที่กระทำหลังจากผู้ร้องประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งแล้ว เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ร้อง กฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง คือ คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๕๑ และคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๑/๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฯ มาตรา ๕ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๕๐

นอกจากนี้ นายมนูญ สุทธิจินดา นายอำเภอ ศรีดี และนายบุญนาค นบน้อย ให้การเพิ่มเติมจากกรณีของ นายดิลก เข้มนวม และนายบุญเลิศ เลิศศิริ ว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีดังกล่าวยังขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๐ ด้วย เนื่องจากเป็นคำสั่งที่เกิดจากมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฯ มาตรา ๑๒ เพราะมาตรา ๑๒ ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนมีส่วนร่วมออกความเห็นในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังนั้น คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี จึงใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

พิจารณาคำร้องของผู้ร้องทั้งห้าแล้วเห็นว่า ประเด็นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๕๑ และคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๑/๒๕๕๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๐ หรือไม่

ตามคำร้องของผู้ร้องปรากฏว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๕๑ และคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ ๑/๒๕๕๑ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ และศาลจังหวัดสุพรรณบุรีจะนำมาใช้บังคับแก่คดีเป็นคำสั่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๐ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ พิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีที่ผู้ร้องอ้างถึง เป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ ใช้บังคับได้ภายในขอบเขตที่พระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจไว้

สำหรับประเด็นที่ว่าคำสั่งทั้งสองคำสั่งดังกล่าว เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ไปแล้วว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หมายถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ซึ่งข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อยเพียงผู้เดียว ในการวินิจฉัยกรณีนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า การพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ นั้น ไม่ควรตีความในวงแคบ หากจะต้องคำนึงถึงหลักรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ (สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง) และตามมาตรา ๒๕ ซึ่งบัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำมาใช้บังคับกับกฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

ข้อควรพิจารณาก็คือ มาตรา ๒๕ วรรคสาม ให้นำบทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม ดังนั้น กฎ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งใดๆ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หากต้องด้วยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ก็ย่อมรวมอยู่ในประเภทของบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยทั้งสิ้น ไม่จำเป็นว่าองค์กรที่ออกกฎ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นจะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยตรงหรือไม่ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการตีความจำกัดวงแคบ หากองค์กรทางการบริหารมีกฎ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ต้องด้วยมาตรา ๒๕ โอกาสที่ผู้ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ก็จะมีแคบลง คือ จะต้องเป็นเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติเท่านั้น ผลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๕ ก็จะมีอย่างจำกัด

อย่างไรก็ดี เมื่อข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อยเพียงเสียงเดียว ข้าพเจ้าจึงต้องยึดหลักของเสียงข้างมาก ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าคำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๐ หรือไม่

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ